

ULUSAL BASINDA OKULLARDA ŞİDDETE İLİŞKİN HABERLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hilmi SÜNGÜ *

ÖZET

Okullarda şiddet, yaşanan olayların sayısının artmasıyla eğitimin önemli sorunlarından biri haline gelmiştir. Bu konuda basına yansıyan olay sayısı azımsanamayacak boyutlara ulaşmıştır. Okullarda meydana gelen şiddet olaylarının türleri, sebepleri, sonuçları ve bu olayların nasıl önlenebileceği, okul güvenliğini sağlamak ilgililerin önemle üzerinde durduğu bir konudur. Bu çalışmada Habertürk, Hürriyet, Posta, Sabah ve Zaman gazetelerinde 01 Eylül 2009-31 Ağustos 2012 tarihleri arasında okullarda şiddet olaylarıyla ilgili yayınlanan haberler; şiddetin türü, gazetede olayın nasıl yansıtıldığı, olayın failleri ve mağdurlarının kimler olduğu, olayın sebep ve sonuçlarını ortaya koyacak bir şekilde incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda araştırma kapsamında incelenen gazetelerde fiziksel şiddet haberlerine daha fazla yer verildiği, Zaman Gazetesi haricinde diğer gazetelerde cinsel şiddetle ilgili haberlerin psikolojik şiddetle ilgili haberlerden daha fazla olduğu ve şiddet haberlerinin başlık ve içerik açısından genellikle eleştirel bir dille yayımlandığı görülmüştür.

Anahtar sözcükler: Okul, şiddet, haber, ulusal basın.

ANALYSIS OF THE NEWS IN THE NATIONAL PRESS REGARDING SCHOOL VIOLENCE

ABSTRACT

In accord with the increase in the number of incidents that have happened, school violence has become one of the important problems in education. The number of the incidents that appear in the press has reached considerably high levels. The types of school violence, their reasons, their consequences, and their prevention are issues that related parties focus on. In this study, the news pieces about school violence in the national newspapers Habertürk, Hürriyet, Posta, Sabah, and Zaman between September 1, 2009 and August 31, 2012 were analyzed to identify the type of the violence, the language used to cover the incidents, the perpetrators, the victims, the motives and consequences of the incidents. As a result of the analysis, it was found that in the newspapers mentioned, incidents that involved physical violence at schools were covered more often; that except Zaman, newspapers covered incidents of sexual violence more often than incidents involving psychological violence; and that the headlines and the language used in the newspaper coverage of those incidents were generally critical.

Keywords: School, violence, news, national press.

---

* Yrd.Doç.Dr., Bozok Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, hilmi.sungu@bozok.edu.tr

1. GİRİŞ

Şiddet yazılı ve görsel basında her gün rastlanabilen, günlük yaşamda farklı ortamlarda tanık olunabilecek, iş yaşamında tecrübe edilmesi olası, hatta aile içerisinde bile örnekleri görülebilen bir olgudur. Son yıllarda sık karşılaşılabilen bir durum olması ve toplumu olumsuz yönde etkileyebilmesi nedeniyle de sosyal bilimcilerin araştırmalarına konu olmakta; özellikle aile içinde, iş yaşamında veya okulda yaşanan şiddet olaylarının sebep ve sonuçlarının çeşitli boyutlarıyla tartışıldığı bilimsel çalışmalar dikkat çekmektedir.

Şiddet kavramına ilişkin yapılan tanımların şiddetin yöneldiği grup, şiddetin türü ve sonucu, şiddetin düzeyi gibi değişkenleri içerdiği görülmektedir. Steinmetz (1986) şiddeti kişinin yaralanmasına, öfkelenmesine, sindirilmesine veya duygusal baskı altına alınmasına yol açan davranışlar olarak tanımlarken; Michaud (1994) ve Ergil (2001) yaptığı tanımlarda şiddetin kaynağının ve hedefinin yalnızca birey değil topluluk olabileceğini vurgulamışlardır. Buna göre şiddet, kişi veya topluluğun bedensel veya ahlaki bütünlüğüne, mülkiyetine, değerlerine karşı birey yahut gruplar tarafından verilen zarar, fiziksel veya psikolojik acıdır. Dünya Sağlık Örgütü ise tehdidi de şiddetin bir türü olarak görmüş, ayrıca karşıdaki kişi ya da gruplara yönelik değil bireyin kendisine yönelik de olabileceğini belirterek; şiddeti bireyin kendisine, bir başkasına, bir topluluk veya gruba yönelik yaralama, fiziksel zarar, bazı gelişim bozuklukları, yoksunluk veya ölüm ile sonuçlanabilen, tehdit ya da fiziksel zor kullanma olarak tanımlamıştır (Krug ve diğerleri, 2002).

Şiddetin oldukça kapsamlı bir kavram olması nedeniyle, yapılan tanımlarda şiddetin farklı yönlerine vurgu yapılarak tanımlandığı ya da sınıflandırıldığı dikkat çekmektedir. Bu tanımlamaların bir kısmı şiddetin güç kullanımı, vurma, yaralama ve zarar verme gibi sonuçlarını vurgulamaktadır (Anderson ve Bushman, 2002). Gümüş (2006) ve Ayan (2006) da tanımlamalarında şiddetin öğelerine yer vermişlerdir. Gümüş'e göre (2006) şiddet içerisinde güç ve zorlama (zorbalık) gibi öğeleri barındırmaktadır. Güç, şiddeti oluşturan bir potansiyel, zorbalık güç sonucu oluşan eylemdir. Ayan (2006) ise şiddetin içerisinde güç ve saldırganlığı barındırdığını belirtmektedir. Fakat şiddetin yalnızca fiziksel güç içeren bir olgu olmadığı, psikolojik yıpratma, psikolojik zarar veya güç kullanma tehdidi gibi boyutları da bulunabileceği bilinmektedir. Bu nedenle yukarıda da bahsedilen ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılan tanımının oldukça kapsamlı bir tanım olduğu söylenebilir. Koç'un da (2006) vurguladığı gibi şiddeti yalnızca fiziksel zarar olarak görmek oldukça sınırlı bir değerlendirmedir. Uygulanışına göre şiddet fiziksel, duygusal, ekonomik, ihmal ve istismarı da içerebilmektedir. Şiddet tanımlamalarında fiziksel olmayan öğeleri de dikkate almak şiddetin kapsamını genişletmekte, ırkçılık, cinsiyet ayrımcılığı, kültürel ayrımcılık, görmezden gelme vb. olumsuz tutumların da şiddet içeren davranışlar olarak sayılmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla şiddet yalnızca zorbalık ve fiziksel güçle ilgili bir kavram olarak değil, eğitimsel, psikolojik, sosyal ve etik boyutları olan bir problemdir denilebilir (Bulut, 2008).

Yapılan çalışma şiddetin yalnızca eğitim ortamında yaşanan boyutlarıyla sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla çalışma öğrenci, öğretmen, okul yöneticisi ve okul personeli arasında yaşanan olumsuz durumları içermektedir. Okulda şiddete ilişkin

yapılan tanımların içeriği araştırma yapılan ülkelerde yaşanan şiddet olaylarının düzeyine göre farklılık göstermektedir. Örneğin, okullarda şiddetin ciddi boyutlara ulaştığı ABD’de Okul Şiddetini Önleme Merkezi (Center for the Prevention of School Violence) (2002), şiddeti okulun misyonunu ya da okuldaki sevgi saygıya dayalı iklimi veya okulun amaçlarını tehlikeye sokan davranışlar olarak görmektedir. Volokh ve Snell (1998) de okulda şiddet olgusunun çeteleşme, hırsızlık, zorbaca davranış, silah kullanma, silahlı saldırı gibi ciddi sorunları kapsadığı, kasıtlı ya da istemeden ölümlere neden olabildiğini vurgulamaktadırlar. Genel anlamda okulda şiddet, okul iklimi üzerinde olumsuz sonuçlar üreten, öğrenme sürecine zarar veren, öğrencilerin onların gelişimlerini engelleyen, saldırgan ve suç benzeri davranışları kapsamaktadır (Kızmaz, 2006). Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kayıtlarına alınan ve bildirilen vaka bildirim kaydında yer alan tanım şu şekildedir (MEB, 2006): Şiddet gençler arasında yaşanan kavga, atışma, çekişme, sözel ve fiziksel olarak saldırganca davranışlar ve okulun eğitim misyonunu ihlal eden, okuldaki güven ortamını tehdit eden, kişilerin can ve mallarını hedef alan her tür yıkıcı ve bozucu saldırganca eylemdir. Bir başka tanıma göre ise (Espelage ve diğerleri, 2013) okullarda şiddet saygısızca davranış, zorbalık, korkutma veya yıldırma, sözlü ya da sözlü olmayan şekillerde tehdit, hırsızlık, mala zarar verme, çeteleşme, hırsızlık, silah taşıma ve silahlı saldırı gibi çok sözlü, sözlü olmayan veya fiziksel zor kullanma gibi çeşitli şekillerde gerçekleşebilmektedir. Çok sayıda araştırmacı tarafından bilimsel çalışmaların sonucunda yapılan tespitlere göre şiddet içerdiği kabul edilen davranışlar sınıf, okul, okul çevresi veya sosyal medyada gerçekleşmektedir. Şiddet okul içinden ya da okul dışından kişilerce öğrencilere yönelik olabildiği gibi, öğrenciler tarafından okul yöneticileri veya öğretmenlere yönelik de olabilmektedir.

Artan şiddet olayları pek çok ülkede eğitim ortamını olumsuz etkileyen ciddi bir sorun haline gelmiştir. Okul güvenliğini tehdit eden şiddet olayları bu konuda çalışmalar yapan çok sayıda araştırmacı tarafından da üzerinde önemle durulan bir konudur (Gorman ve Pauken, 2003; Çınkır ve Kepenekçi, 2003; Sprague ve diğerleri, 2001; Argon ve Anderson, 2000). Dünya genelinde 1960 yılından beri okullarda görülen fiziksel saldırganlık içerikli suçlar %100, öğretmenlere yönelik saldırılar %7100, uyuşturucu vb. zararlı maddelerin kullanımına ilişkin suçlar %1000 artmıştır. Özellikle ABD ve bazı Avrupa ülkelerinde okul baskınları ve okullarda şiddet eylemleri oldukça sık görülmeye başlanmıştır (Greene, 2005).

ABD’de düzenli olarak yapılan araştırmalarda konuya ilişkin verilen istatistikler sorunun boyutlarını gözler önüne sermektedir. Örneğin, 1987 yılında yapılan bir araştırmaya göre 10. sınıftaki erkek öğrencilerin %48’i, 8. Sınıftaki erkek öğrencilerin %34’ü istemeleri halinde kolayca bir tabanca edinebileceklerini söylemektedir. Bir istatistiğe göre 1988-1989 öğretim yılında 400.000’de fazla öğrenci okullardaki şiddetten etkilenmiştir. Yine aynı yılda 430.000’den fazla öğrenci kendini korumak amacıyla okula silah ya da benzeri bir alet getirmiştir. 1990 yılında yapılan bir araştırmaya göre lise öğrencilerinin %4’ü okula tabanca getirmiştir. 1993 yılındaki bir araştırmaya göre ise Amerika’daki devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin %11’i, öğrencilerin de %23’ü okulda veya okul çevresinde şiddete uğramıştır. 2000 yılında okul güvenliği konusunda yapılan ulusal bir taramada yaşları 12-18 arasında değişen 1.9 milyon öğrencinin tecavüz, cinsel saldırı vb. suçların kurbanı olduğu belirlenmiştir (Öğülmüş, 2006). Yine ABD’de yapılan bir çalışmaya göre 1996-2001 yılları arasında

yaklaşık 40 öğrenci okullarda yaşanan silahlı saldırılarda öldürülmüş ve çok sayıda öğrenci de benzer saldırılarda ateşli silahlarla yaralanmışlardır (Leary, Kowalski, Smith ve Philips, 2003). Her ne kadar yaşanan silahlı saldırılar uluslararası medyaya yansıdığı için ABD daha çok gündeme gelmiş olsa da, okullarda şiddet bütün dünyada önemli bir sorundur (Due, Merlo, Harel-Fisch ve Damsgaard, 2009). Farklı coğrafyalarda bulunan, sosyoekonomik yapıları birbirine benzemeyen Japonya, Ürdün, Brezilya, İsrail, Malezya, Kolombiya, Güney Afrika ve Etiyopya gibi ülkeler de okullarda yaşanan ve sayısı artmakta olan şiddet olaylarına çözüm bulmaya çalışmaktadırlar. Örneğin, 2008 yılında Finlandiya’da maskeli bir saldırganın okula açtığı ateş sonucunda 10 kişi ölmüştür. Bu olay yine Finlandiya’da 2007 yılında yaşanan ve 11 kişinin öldüğü saldırıya çok benzer niteliktedir (Benbenishty ve Astor, 2008).

Türkiye’de okullarda şiddete ilişkin 2006 yılından öncesi için düzenli bir veri bulunmamaktadır. 2000 yılı öncesine ait veriler genellikle konuya ilişkin yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçları içermektedir. Bu konudaki 2006 yılı öncesine ait resmi veriler TBMM tarafından oluşturulan araştırma komisyonları veya MEB tarafından sağlanan bilgilendirme amaçlı istatistiklerden oluşmaktadır. Resmi istatistiklere göre 2006 Nisan-2007 Mart ayları arasında okul kayıtlarında toplam 4.379 şiddet olayına 8.856 öğrenci karışmıştır. Şiddete karıştığı kaydedilen öğrencilerin toplam öğrenci sayısına oranı %0.06’dır. Okullarda görülen şiddet olaylarının en fazla kış aylarında olduğu, okulun açılma ve kapanma aylarında daha az olduğu görülmektedir (TBMM, 2007). MEB tarafından verilen bir istatistiğe göre 2006 Nisan-2007 Mart ayları arasında meydana gelen şiddet olayları ve olayların türlerine göre dağılımı şöyledir (MEB Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2007):

Tablo 1.

26 Nisan 2006-20 Mart 2007 Tarihleri Arasında Okullarda Meydana Gelen Şiddet Olayları

Olay Türü	Olay Sayısı	Oranı (%)
Fiziksel Şiddet (yumruk, tekme, tokat vb.)	1839	34.5
Zorbalık, tehdit, sataşma	1267	23.7
Dedikodu, lakap takma	537	10.1
Eşyaya, mala zarar verme	471	8.8
Madde kullanımı (alkol, uyuşturucu, ilaç vb.)	347	6.5
Okula ateşli/kesici/delici silah getirme	315	5.9
Hırsızlık, gasp	254	4.8
Cinsel taciz	137	2.6
Ateşli/kesici/delici silahla yaralama	112	2.1
Çete oluşturma/çeteye katılma	44	0.8
Ateşli/kesici/delici silahla ölümlü olay	15	0.3

Tablo 1’de de görüldüğü gibi yaklaşık 11 aylık süre içerisinde okullarda meydana gelen 5.338 olayda en sık karşılaşılan şiddet türü fiziksel şiddet (1.839 olay); en seyrek karşılaşılan şiddet türü ise herhangi bir ateşli, kesici ya da delici silah kullanarak ölüme sebebiyet vermedir (15 olay). Yukarıda bahsedilen olaylara karışmış olan toplam öğrenci sayısı 8.856’dır.

Yaklaşık olarak aynı dönemi kapsayan ulusal çapta bir başka araştırma da TBMM Çocuklarda ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimi ile Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu tarafından Türkiye'yi temsil eden bir örneklem ile ortaöğretim kurumlarında yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre her dört-beş gençten biri fiziksel, her iki gençten biri sözel, her üç gençten biri duygusal ve her altı-yedi gençten biri cinsel şiddet ile karşılaşmaktadır. Öğrenciler şiddetin en sık sokakta (%39) ve okul ve çevresinde (%34) görüldüğünü düşünmektedir (TBMM, 2007).

Yine beş yıllık istatistiğin verildiği bir başka açıklamada okullarda 2006-2010 tarihleri arasında 6.569 olay yaşandığı; bu olaylara 8.550 öğrencinin karıştığı açıklanmıştır. Resmi açıklamalara göre 2006-2011 yılları arasında okullarda yaşanan şiddet olaylarının sayısı ise şöyledir (MEB, 2010; TBMM, 2010):

Tablo 2.

2006-2011 Yılları Arasında Okullarda Yaşanan Şiddet Olayları

Eğitim-Öğretim Yılı	Toplam Şiddet Olayı
2006-2007	3412
2007-2008	1624
2008-2009	1716
2009-2010	359
2010-2011	957

Tablo 2’de de görüldüğü okullarda şiddet içerikli olay sayısı yıllara göre değişmekte; bazı yıllarda azalırken bazı yıllarda da artmış olduğu görülmektedir. Şiddet olaylarının en fazla görüldüğü dönem 3412 olayla 2006-2007 eğitim-öğretim yılı iken en az görüldüğü dönem ise 359 olayla 2009-2010 eğitim-öğretim yılıdır.

Okullarda yaşanan şiddet olayları içerisinde cinsel içerikli şiddet olaylarına ilişkin verilere de değişik açıklamalarda yer verildiği görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı’na yapılan bir açıklamaya göre Ekim 2006’dan Ocak 2010’a kadar geçen süre içerisinde, okullarda 169 tecavüz ve cinsel saldırı olayı gerçekleşmiş; bu konuda açılan 65 soruşturmada 17 yönetici, 47 öğretmen, beş hizmetli ve bir memurun soruşturulduğu kaydedilmiştir (MEB, 2010). Cinsel istismar içeren şiddet olaylarının okullardaki toplam şiddet olayları içerisindeki oranı 2006-2007 eğitim-öğretim yılında %2.6 (89 olay), 2007-2008 eğitim-öğretim yılında %2.9 (47 olay), 2008-2009 eğitim-öğretim yılında %1.5 (29 olay), 2009-2010 eğitim-öğretim yılında %1’dir (4 olay) (TBMM, 2010).

Resmi verilerden başka Türkiye’de okullarda yaşanan şiddet olaylarıyla ilgili yapılmış çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalardan bir kısmı Türkiye’de öğrencilerin şiddetle karşılaşma durumunu betimlemekte (Örn. EARGED, 2008); kimisi öğrencilerin şiddete ilişkin algılarını incelemekte (Örn. Gözütok, 1992; Ögülmüş, 1996); bazısı okullarda yaşanan şiddetin etkilerine yönelik bilgiler vermektedir (Örn. Çınkır, 2006).

2. YÖNTEM

2.1. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Türkiye’de ulusal bazda yayım yapan gazeteler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise Habertürk, Hürriyet, Posta, Sabah ve Zaman gazetelerinde 01 Eylül 2009-31 Ağustos 2012 tarihleri arasında yayımlanan haberlerdir. Gazetelerin seçimi için ölçüt örneklem yöntemine başvurulmuş; seçilen gazetelerin ulusal ölçekte yayımlanıyor olması, satış rakamları baz alındığında geniş kitlelere ulaşarak haberlerinin referans kabul edilmesi, internet ortamında da yayımlanıyor olması, farklı yayın gruplarından olması gibi kriterler esas alınmış; bu kriterlere göre dört farklı yayın grubuna ait (Posta ve Hürriyet gazeteleri aynı yayın grubundan olmalarına rağmen satış rakamlarının yüksek olması nedeniyle çalışmaya dahil edilmiştir) satış rakamları belirtilen kriterlere göre en yüksek gazetelerinden olan Hürriyet, Habertürk, Posta, Sabah ve Zaman gazeteleri örneklem olarak seçilmiştir.

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri Habertürk, Hürriyet, Posta, Sabah ve Zaman gazetelerinde üç yıllık sürede yayımlanan haberlerin taranması sonucunda elde edilmiştir. Verilerin elde edilebilmesi için gazetelerin internet siteleri taranmıştır. Araştırma kapsamında 2009-2010, 2010-2011 ve 2011-2012 eğitim-öğretim yılında gazetelerde çıkan haberler incelenmiştir. Okullarda öğretmenlere yönelik şiddet olaylarını inceleyen bu çalışmada haberlerin gazetelerde ne sıklıkta yer aldığı, haberlerin nasıl yansıtıldığı, şiddeti kimlerin uyguladığı, şiddetin türü, şiddetin nedenlerinin ve sonuçlarının neler olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Yapılan çalışmada okullarda yaşanan şiddet olaylarının basına nasıl yansıtıldığı doküman incelemesi tekniği kullanılarak araştırılmaktadır. Araştırma kapsamında şiddet hakkında bilgi içeren yazılı kaynaklardan biri olan gazete haberlerinin analizi yapılmıştır. Habertürk, Hürriyet, Posta, Sabah ve Zaman gazetelerinde yer alan okullarda şiddete ilişkin haberler araştırma verilerini oluşturmaktadır. Haberlerin sınıflandırılmasında olayların okul binası içerisinde veya okul bahçesinde gerçekleşmesi ve MEB (2006) tarafından yapılan şiddet tanımı esas alınarak fiziksel şiddet (itme, tekmeleme, saldırma, herhangi bir cisim fırlatma, saç veya kulak çekme, tokat atma vb.); psikolojik şiddet (lakap takma, alay etme, iğneleyici sözler söyleme, takılma laf atma, hakaret ve küfür etme, dedikodu, tehdit, görmezden gelme, dışlama, küçük düşürme, ayrımcılık, baskı, şahsa ait eşyaya zarar verme vb.); cinsel şiddet (elle rahatsız etme, öpme, sarkıntılık, sıkıştırma veya cinsel istismar vb.) içeren haberler analiz kapsamına alınmıştır.

3. BULGULAR

Araştırma kapsamında örneklem olarak belirlenmiş olan beş gazetede okulda şiddet ile ilgili çıkan haberlerin tamamı taranarak bu haberlerden okullarda yaşanan şiddetle ilgili olanlar analiz edilmiştir. Bu kapsamda Habertürk, Hürriyet, Posta, Sabah ve Zaman

gazetelerinde okullarda yaşanan şiddet olaylarıyla ilgili yayımlanan haberlerin gazetelere göre dağılımı, gazetede yer alan haberde anlatılan olayın içerdiği şiddet ve olayın hangi eğitim-öğretim dönemi içinde gerçekleştiğine ilişkin bilgiler Tablo 3'te verilmektedir.

Tablo 3.

Okulda Şiddetle İlgili Yayımlanan Haberlerin Gazetelere Göre Dağılımı

Yayımlayan Gazete	Şiddetin Türü	Yayımlandığı Eğitim-Öğretim Dönemi		
		2009-2010	2010-2011	2011-2012
Habertürk	Fiziksel	15	13	20
	Psikolojik	2	8	5
	Cinsel	7	11	9
Hürriyet	Fiziksel	36	15	23
	Psikolojik	1	2	1
	Cinsel	17	5	14
Posta	Fiziksel	20	8	21
	Psikolojik	3	7	2
	Cinsel	9	9	16
Sabah	Fiziksel	17	14	11
	Psikolojik	2	1	3
	Cinsel	14	7	12
Zaman	Fiziksel	22	17	39
	Psikolojik	9	8	10
	Cinsel	4	1	5

Tablo 3'te de görüldüğü gibi araştırma kapsamında yer alan gazetelerde genellikle okullarda fiziksel içerikli şiddet haberleri daha fazla yer tutmaktadır. Yalnızca Posta (2010-2011 eğitim öğretim yılında) ve Sabah (2011-2012 eğitim öğretim yılında) gazetelerinde cinsel şiddet haberlerinin sayısının fiziksel şiddet haberlerinden daha fazla olduğu görülmektedir. Fiziksel şiddet içeren haberlerden sonra Habertürk, Hürriyet, Posta ve Sabah gazetelerinde okullarda cinsel şiddet içeren olaylara yönelik haberler daha fazla yer almaktayken; Zaman Gazetesi'nde psikolojik şiddet içeren olaylara yönelik haberler cinsel şiddet içeren haberlerden daha fazladır. Tablo 4'te yayımlanan haberlerin söylem biçimine ilişkin detaylara yer verilmektedir.

Tablo 4.*Okulda Şiddetle İlgili Yayınlanan Haberlerin Söylem Biçimine Göre Dağılımı*

Yayımlayan Gazete	Şiddetin Türü	Haberin Söylem Biçimi		
		Kınayıcı /Eleştirel	İddia	Yorumsuz
Habertürk	Fiziksel	23	13	12
	Psikolojik	9	5	1
	Cinsel	14	8	5
Hürriyet	Fiziksel	24	28	22
	Psikolojik	2	1	1
	Cinsel	20	8	8
Posta	Fiziksel	29	9	11
	Psikolojik	9	2	1
	Cinsel	23	9	2
Sabah	Fiziksel	22	7	13
	Psikolojik	3	2	2
	Cinsel	19	9	5
Zaman	Fiziksel	33	19	26
	Psikolojik	20	5	2
	Cinsel	5	3	2

Tablo 4’te de görüldüğü gibi okullarda şiddete ilişkin haberler, söylem biçimine göre haberin başlığı ve içeriği açısından eleştirel, iddia ve yorumsuz şeklinde gruplandırılmıştır. Genellikle cinsel şiddetle ilgili haberlerin eleştirel bir dille verildiği görülmüştür. Okullarda şiddet içeren haberleri eleştirel bir söylem biçimiyle en fazla veren gazete Posta Gazetesi iken (gazetede konuya ilişkin çıkan toplam haberin %64.2’si); haberleri iddia ve yorumsuz bir söylem biçimiyle en fazla Hürriyet Gazetesi vermiştir (gazetede konuya ilişkin çıkan toplam haberin %32.5’i iddia, %27.1’i yorumsuzdur). Aşağıda gazetelerde konuyla ilgili yer alan haberlere yönelik, haberin yer aldığı gazete, şiddetin türü ve gerçekleştiği yıla göre daha ayrıntılı bilgiler verilmektedir.

Fiziksel şiddet. Okullarda gerçekleşen fiziksel şiddet olayları kapsamında incelenen haberler; olayların gerçekleştiği kurum, olayların mağdurları ve faillerinin kimler olduğunu açıklayacak şekilde sunulmaktadır. Tablo 5’te gazetelerde yer alan fiziksel şiddet olaylarının gerçekleştiği kurumlara yer verilmektedir.

Tablo 5.*Gazetelere Göre Fiziksel Şiddet Olaylarının Gerçekleştiği Kurumlar*

	Habertürk	Hürriyet	Posta	Sabah	Zaman
Okul Öncesi	2	4	4	3	7
İlköğretim	28	35	24	20	46
Ortaöğretim	17	34	20	19	25
Özel Eğitim	1	1	1	-	-

Tablo 5’te de görüldüğü gibi şiddet olaylarının en fazla görüldüğü okullar ilköğretim okulları olmuş, sıralamada ilköğretim okullarını ortaokullar izlemiştir. Her ne kadar sayıca az olsa da fiziksel şiddet okul öncesi ve özel eğitim kurumlarında da görülebilmektedir. Araştırma kapsamında incelenen gazetelerde okul öncesi ve özel eğitim kurumlarında fiziksel şiddet görüldüğüne ilişkin haberler bulunmaktadır. Tablo 6’da fiziksel şiddet olaylarında mağdur olan kişilere ilişkin bilgiler verilmektedir.

Tablo 6.

Gazetelere Göre Fiziksel Şiddet Olaylarının Mağdurları

	Habertürk	Hürriyet	Posta	Sabah	Zaman
Öğrenci	22	35	24	21	33
Öğretmen	24	33	22	19	32
Yönetici	2	6	3	2	13

Tablo 6’da da görüldüğü gibi fiziksel şiddet olaylarının mağdurları öğrenciler, öğretmenler ve okul yöneticileridir. Olaylarda mağdur olan öğrenci ve öğretmen sayıları birbirine yakın olarak değerlendirilebilir, ancak yöneticilerin mağdur olduğu olayların sayısı nispeten daha azdır. İncelenen haberlerde en dikkat çekici noktalardan biri öğretmen ve okul yöneticilerinin mağdur olduğu olayların sayısındaki artıştır. Örneğin, 2009-2010 eğitim öğretim yılı içerisinde okullarda fiziksel şiddete ilişkin incelenen gazetelerin hepsinde öğrencilerin mağdur olduğu olayların sayısı yüksek iken; 2011-2012 eğitim öğretim dönemine ait haberlerde fiziksel şiddet mağdurlarının genellikle öğretmenler ve okul yöneticileri olduğu görülmekte, incelenen gazetelerin tamamında 2011-2012 eğitim öğretim yılında fiziksel şiddet olaylarında en fazla mağdur olan tarafın öğretmenler olduğu belirtilmektedir. Tablo 7’de incelenen fiziksel şiddet olaylarında şiddetin kaynağının kimler olduğuna ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

Tablo 7.

Gazetelere Göre Fiziksel Şiddet Olaylarının Failleri

	Habertürk	Hürriyet	Posta	Sabah	Zaman
Öğrenci	12	27	11	8	29
Öğretmen	17	28	20	18	17
Yönetici	3	5	3	2	6
Veli	7	2	4	2	10
Öğrenci yakını veya arkadaşı	4	8	5	2	7
Diğer	5	4	6	10	9

Tablo 7’de de görüldüğü gibi incelenen gazete haberlerine konu olan fiziksel şiddet olaylarının failleri, öğretmenler, öğrenciler, öğrenci velileri, okul yöneticileri ve öğrencilerin arkadaş veya yakınlarıdır. Öğrenci velileri ve öğrencilerin arkadaş/yakınlarının genellikle öğrencilerin mağdur olduklarını düşündükleri durumlar sonrasında olaylara müdahil oldukları söylenebilir. İncelenen olaylarda fiziksel şiddetin failleri olarak belirtilen diğer kişiler ise genellikle okulla ilişkisi olmayan kişilerdir. Bu kişiler arasında, okulla ilgisi olmayan yabancılar, terör örgütü sempatizanları, herhangi bir olay üzerine okula gelen polis ve itfaiye görevlileri, okulda görev yapan bir

öğretmenin eşi, okulda görev yapan yardımcı hizmetli, kantin görevlisinin bulunduğu görülmüştür. Birkaç haberde olayların öğretmenler veya okul yöneticilerinin karıştığı meslektaş kavgası şeklinde gerçekleşmiş olması da dikkate değer bir noktadır.

Psikolojik şiddet. Bu kısımda okullarda gerçekleşen psikolojik şiddet olayları kapsamında incelenen haberler; olayların gerçekleştiği kurum, olayların mağdurları ve faillerinin kimler olduğunu açıklayacak şekilde sunulmaktadır. Tablo 8’de gazetelerde yer alan psikolojik şiddet olaylarının gerçekleştiği kurumlara yer verilmektedir.

Tablo 8.
Gazetelere Göre Psikolojik Şiddet Olaylarının Gerçekleştiği Kurumlar

	Habertürk	Hürriyet	Posta	Sabah	Zaman
Okul Öncesi	-	1	2	1	3
İlköğretim	9	2	5	4	8
Ortaöğretim	6	1	5	2	14
Diğer	-	-	-	-	2

Tablo 8’de de görüldüğü gibi psikolojik şiddet olaylarının en fazla görüldüğü okullar ilköğretim okulları ve ortaokullar olmuştur. Bu kurumların haricinde okul öncesi eğitim kurumlarında, halk eğitim merkezinde ve milli eğitim müdürlüğünde psikolojik şiddet olaylarının yaşanmış olduğu belirtilmektedir. Olay sayısı açısından bir değerlendirilme yapıldığında Zaman ve Posta Gazetesi haricinde diğer gazetelerde verilen haberlerde, psikolojik şiddet olaylarının genellikle ilköğretim okullarında meydana geldiği söylenebilir. Tablo 9’da psikolojik şiddet olaylarında mağdur olan kişilere ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

Tablo 9.
Gazetelere Göre Psikolojik Şiddet Olaylarının Mağdurları

	Habertürk	Hürriyet	Posta	Sabah	Zaman
Öğrenci	7	1	8	5	14
Öğretmen	8	3	4	1	4
Yönetici	-	-	-	1	9

Tablo 9’da da görüldüğü gibi psikolojik şiddet olaylarında mağdur olan taraflar öğrenciler, öğretmenler ve okul yöneticileridir. Toplam haber sayısına bakıldığında psikolojik şiddet olaylarında çoğunlukla öğrencilerin mağdur olduğu görülmektedir. Ayrıca okul yöneticilerinin mağdur olduğu haberler yalnızca Sabah ve Zaman Gazetesi’nde yer almaktadır. Tablo 10’da psikolojik şiddet olaylarının faillerine ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

Tablo 10.
Gazetelere Göre Psikolojik Şiddet Olaylarının Failleri

	Habertürk	Hürriyet	Posta	Sabah	Zaman
Öğrenci	-	-	-	-	2
Öğretmen	7	1	9	5	9
Diğer	-	-	-	-	5
Yönetici	8	3	3	2	11

Tablo 10'da da görüldüğü gibi psikolojik şiddet olaylarında failerin nadiren öğrencilerden oluştuğu, genellikle öğretmen ve yöneticiler olduğu dikkat çekmektedir. Psikolojik şiddet olaylarının bu kişiler dışındaki diğer faileri sendika temsilcisi, öğretmen yakını ve okulla ilişkisi olmayan kişilerdir. Öğrencilerin mağdur olduğu olaylarda failerin çoğunlukla öğretmenler olduğu; öğretmenlerin mağdur olduğu olaylarda üst yöneticiler veya meslektaşlar; okul yöneticilerinin mağdur olaylarda da üst yöneticiler olduğu görülmektedir. Çok az da olsa öğrencilerin arkadaşlarına psikolojik şiddet uygulayabilmeleri de söz konusudur.

Cinsel şiddet. Bu kısımda okullarda gerçekleşen cinsel şiddet olayları kapsamında incelenen haberler; olayların gerçekleştiği kurum, olayların mağdurları ve faillerinin kimler olduğunu açıklayacak şekilde sunulmaktadır. Tablo 11'de gazetelerde yer alan cinsel şiddet olaylarının gerçekleştiği kurumlara yer verilmektedir.

Tablo 11.

Gazetelere Göre Cinsel Şiddet Olaylarının Gerçekleştiği Kurumlar

	Habertürk	Hürriyet	Posta	Sabah	Zaman
İlköğretim	18	24	22	20	9
Ortaöğretim	8	10	11	12	1
Özel Eğitim	1	2	1	1	-

Tablo 11'de de görüldüğü gibi şiddet olaylarının en fazla görüldüğü okullar ilköğretim okullarıdır. İncelenen haberler içerisinde cinsel şiddet olaylarının görüldüğü ilköğretim okulları arasında yatılı ilköğretim bölge okullarının sayıca fazla olması dikkat çekmektedir. Cinsel şiddetin ilköğretim okullarından başka ortaöğretim kurumlarında da görülebilen bir durum olduğu; nadiren de olsa özel eğitim kurumlarındaki eğitime muhtaç çocukların cinsel istismara uğramalarının söz konusu olduğu vurgulanabilir. Tablo 12'de cinsel şiddet olaylarının mağdurlarına ilişkin bilgiler verilmektedir.

Tablo 12.

Gazetelere Göre Cinsel Şiddet Olaylarının Mağdurları

	Habertürk	Hürriyet	Posta	Sabah	Zaman
Öğrenci	26	33	32	28	9
Öğretmen	-	2	-	5	1
Yönetici	1	-	1	-	-
Diğer	-	-	1	-	-

Tablo 12'de de görüldüğü gibi gerçekleşen cinsel şiddet olaylarında en fazla mağdur olan kesim öğrencilerdir. İncelenen haberlerdeki olaylar genellikle cinsel taciz veya cinsel istismar şeklindedir. Sayıca az olsa da tecavüz ve alıkoyma gibi olaylara da rastlanmaktadır. Öğretmenler, okul yöneticileri ve yardımcı personelin mağdur olduğu olaylar sayıca nispeten az da olsa cinsel şiddet olaylarında mağdur olanlar arasında bu grup da bulunmaktadır. Tablo 13'te cinsel şiddet olaylarının faillerine ilişkin bilgiler verilmektedir.

Tablo 13.*Gazetelere Göre Cinsel Şiddet Olaylarının Failleri*

	Habertürk	Hürriyet	Posta	Sabah	Zaman
Öğrenci	-	1	1	1	-
Öğretmen	22	24	26	24	10
Yönetici	4	8	6	8	-
Diğer	1	2	1	-	-

Tablo 13'te de görüldüğü gibi cinsel şiddet olaylarında failler çoğunlukla olayın gerçekleştiği kurumda öğretmenlik yapan, bazı durumlarda da okul yöneticisi olarak görev yapan kişilerdir. Az da olsa öğrenciden öğrenciye cinsel şiddet uygulanması da söz konusu olabilmektedir. Cinsel şiddet olaylarının failleri arasında okulda görev yapan diğer personelin ya da okul kantin görevlisinin olaylara müdahil olduğu örnekler de bulunmaktadır.

Şiddetin sebep ve sonuçları: Çalışmanın bu bölümünde fiziksel ve psikolojik şiddet içeren haberlerin sebep ve sonuçları üzerinde durulmaktadır. Cinsel şiddet içeren haberler ise olayın gerçekleşme sebebinin benzer olması ve genellikle gazetelerin yüz kızartıcı suçları haklı olarak detay vermeden irdelemeleri nedeniyle yalnızca sonuç bağlamında incelenmektedir.

Öğretmen ve okul yöneticilerine yönelik şiddetin gerekçeleri olarak ilgili haberlerde çok sayıda neden ortaya konulmuştur. Bu nedenleri şu şekilde sıralamak mümkündür: Öğrenciyle ilgili sorunlar (not, devamsızlık, okul kurallarına uymama, kılık kıyafet vb.), öğretmenlerin ya da yöneticilerin öğrenciye yönelik uyarıları (sigara içme, saygısız tavır, derse geç gelme, sınavda kopya çekme, ders araçlarını getirmeme, okul eşyalarına zarar verme vb.), öğrencinin öğretmenden ya da okul yöneticisinden dayak yemiş olması, öğrencinin öğretmenden ya da okul yöneticisi tarafından azarlanmış olması veya ceza almış olması, velilerin ya da öğrenci yakınlarının öğrencinin ihmal edildiğini düşünmeleri, okul personeli arasında yaşanan kişisel sorunlar, öğrencinin psikolojik rahatsızlıkları, öğretmen ve yöneticilerin öğrenci kavgasını ayırmaya çalışmaları, terör propagandası yapmak amacıyla okul basma vb. Şiddetin nedenleri arasında okuldan 22 yıl önce mezun olmuş olan bir öğrencinin dayak yemiş olma iddiası, öğrenci velilerinin okulda öğrencilere yapılan aşılardan kısırlaştırmaya yönelik olduğunu öne sürmeleri, öğrencilerin eve dönerken yağmurda ıslanmalarından öğretmeni sorumlu tutmaları, öğretmenin öğrencinin derse girmesini sağlamak için öğrencinin futbol topunu alması gibi farklı etkenlere de gazete haberlerinde yer verilmektedir.

Öğrencilere yönelik fiziksel şiddetin gerekçeleri ise: Öğrencinin saygısızca tavır ve davranışları, derste gürültü yapma veya ders sırasında konuşma, teneffüs sonrası derse girmek istememe, öğrencinin kılık kıyafeti, öğrencilerin birbirleriyle kavga etmeleri, derste öğretmenin sorduğu soruyu cevaplayamama, ödev yapmama veya ödevi yanlış yapma, ders kitabını getirmeme, sınavda kopya çekme, okula geç kalma, derste cep telefonu kullanma gibi genellikle öğrenci kaynaklı etkenlerdir. Ayrıca öğrencilerin öğretmenin çocuğuna aşk mektubu yazması, öğretmenin bir sosyal paylaşım sitesindeki fotoğrafına olumsuz yorum yapması, öğrencinin palyaçoya gülmesi, öğrencinin derste altını ıslatması, Hıristiyan öğrencinin kelime-i şahadeti bilmemesi, öğrencinin el yazısının düzgün olmaması, öğrencinin sınav notuna itiraz etmesi gibi nedenlerle

öğretmenlerinden fiziksel şiddet gördüğüne ilişkin haberler bulunmaktadır. Öğrencilerin birbirlerine yönelik fiziksel şiddet içeren davranışlarının ise genellikle erkek öğrencilerin kız arkadaşları veya öğrencilerin birbirlerine yönelik olumsuz tavırlarından kaynaklandığı görülmektedir.

Psikolojik şiddet boyutunda değerlendirilen haberlerde şiddetin nedenleri gazetelerde yansıtılan şekliyle şu şekildedir: Hakaret içeren davranışlarda bulunma, aşağılama, iftira, komplo, tehdit, fişleme, mezhep temelli ayrımcılık, psikolojik baskı yapma, öğrencileri zorla angarya işlerde çalıştırma, amirin çalışan hakkında haksız yere soruşturma açması (örn. öğretmenin muhalefet partisi liderine çiçek verdiği için suçlanması, belediye başkanının bir tören sonunda öğretmenlere çiçek vermesi üzerine öğretmenlere seremoninin programda yer almadığı gerekçesiyle soruşturma açılması, görme özürülü öğretmene röntgencilik suçlaması, başörtüsü takma, dini içerikli kitap bulundurma, erkek öğretmene küpe taktığı için ceza verme vb.), milli eğitim müdürünün şahsi harcamalarını zorla okul müdürlerine ödetmesi, öğretmenin öğrenciyle ilgilenmemesi, öğrenciyi dışlama, yeni atanan okul müdürünün göreve başlamasına engel olma, okul müdürünün öğretmenler odasına gizli kamera yerleştirerek öğretmenleri izlemesi. Dini hassasiyetler nedeniyle psikolojik şiddete uğrama iddialarına ilişkin haberlerine genellikle Zaman Gazetesi'nde yer verildiği görülmüştür. Bu durum, zaman gazetesinin okuyucularının çoğunlukla muhafazakar görüşe sahip olmaları nedeniyle gazetenin dini konularda daha hassas olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Gazetelerde yer verilen fiziksel şiddet olayların sonucunda genellikle hafif şekilde darp veya yaralanmalar olduğu belirtilmekte olsa da bazı fiziksel şiddet içeren olaylarda ciddi yaralanmalar, hatta ölümlerle karşılaştığı görülmektedir. Gazetelerde yer alan fiziksel şiddet içerikli haberler toplam olarak değerlendirildiğinde ise son üç yıl içerisinde Habertürk, Hürriyet, Posta ve Sabah gazetelerinde ölümlerle sonuçlanan bir olay yer almışken Zaman gazetesinde dört ölümlerle sonuçlanan şiddet haberine rastlanmıştır. Silah veya kesici aletle yaralanmayla sonuçlanan olayların sayısı ise Habertürk'te altı, Hürriyet'te 14, Posta'da 11, Sabah'ta sekiz ve Zaman'da 18'dir. Psikolojik ve cinsel şiddet içeren olaylarda genellikle darp veya ciddi yaralanmadan çok psikolojik hasarlar söz konusudur. Ancak bu tür olaylarda olayın faili olduğu iddia edilen kişi veya mağdurların intihar etmeleri durumunda fiziksel yaralanma veya ölüm gibi sonuçlar görülebilmektedir.

Olaylar adli sonuçları açısından incelendiğinde; fiziksel şiddet içerikli olayların adli sonucunun ise genellikle adli ya da idari soruşturma olarak gerçekleştiği, ölüm ve ciddi yaralanmalarla sonuçlanan olayların sonucunda hapis cezalarının verildiği görülmektedir. Psikolojik şiddet içeren olaylarda şiddete uğrayanların şikayetiyle tehdit veya hakaret türünden olaylarda adli soruşturmaya, diğer olaylarda ise idari soruşturmaya başvurulduğu; nadiren hapis cezası gibi bir cezanın verildiği ifade edilmektedir. Cinsel şiddet içerikli olaylarda ise tutuklama cezası daha sık görülmekte; soruşturma türünden yasal işlemlere daha az başvurulduğu dikkati çekmektedir.

4. TARTIŞMA

Okul güvenliği ve okullarda şiddetle ilgili yapılmış akademik çalışmalar, hazırlanan resmi raporlar ve basına yansıyan olaylar şiddetin gelmiş olduğu noktayı açıkça ortaya koymaktadır. Okullarda şiddet yeni ortaya çıkmış bir olgu değildir ancak sorunun her geçen yıl daha da büyümesi ve karşılaşılan olay sayısının artması konunun gündemi daha çok meşgul etmesine neden olmaktadır. Okul güvenliği yalnızca fiziksel değil, psikolojik açıdan da öğrenci, öğretmen ve okul personelinin kendilerini emniyette hissetmelerini içerir. Okul güvenliğinin kapsamı ise bireyin okula gitmek amacıyla evinden ayrılması anından başlar ve tekrar eve dönüncüye kadar geçen tüm aşamaları içine alır (Işık, 2004). Okul ortamının güvensizleşmesi verilen eğitimin niteliğine de darbe vuracaktır. Çünkü öğrenci, öğretmen, okul yöneticisi veya herhangi bir okul çalışanın türü ne olursa olsun şiddete maruz kalması hem okul ortamına karşı olumsuz bir tutum geliştirilmesine hem de motivasyon kaybına yol açabilir.

Güneysu ve diğerleri (2010) tarafından MEB için hazırlanan İlköğretim Veli Rehberi'nde de okullarda şiddet konusunda yazılanlar okullarda şiddetin okulda yaşanabilecek durumlardan biri olduğu doğrulanmakta ve okuldaki bir öğrencinin kendisinden büyük okul çocuklarından, arkadaşlarından, öğretmenlerden, okul yöneticilerinden, okulda çalışan yardımcı elemanlardan ve personelden, okul içindeki ve dışındaki gruplardan, okuldaki çocukların velilerinden, komşulardan, herhangi yabancı bir kişiden şiddet görme olasılığı olduğu belirtilmektedir. Genç Hayat Vakfı (2011) tarafından İstanbul'da öğrenci profilini ortaya koymak için yapılan araştırma da öğrencilerin sınavlardan kaynaklanan stres, baskının yanı sıra hem fiziksel hem de psikolojik şiddet baskısı altında olduklarını göstermiştir.

Çalışmada elde edilen ilk bulgu okullarda şiddetin gazetelere yansıma sıklığının incelenen yayın organına göre değişmekte olduğudur. Yaşanan şiddet olaylarının sayıca fazla olmasına rağmen basına aynı sıklıkta yansımamasının nedeni, olayların büyük kısmının ciddi yaralanmalar ya da ölümlerle sonuçlanmaması olabilir. Ayrıca okulda şiddete yönelik haberlerin gazetelerde sıklıkla verilmesinin, okuyucuların okulların güvenli yerler olmadığına ilişkin kaygı geliştirmelerine neden olabileceği ihtimali de okullarda yaşanan şiddet olaylarının basına daha az yansımamasına başka bir nedeni olabilir (Altun, Güneri ve Baker, 2006). Ayrıca Gözütok, Er ve Karacaoğlu (2006) ve Verimli (2006) tarafından da vurgulandığı gibi okullarda şiddet olaylarının, kurumların ve mağdur olan taraf olsa da şahısların imajını zedeleyeceği düşünüldüğü için ciddi olaylar haricinde basına yansımamaktadır.

Bu çalışmada, gazetelerde okullarda meydana gelen taciz ve tecavüz gibi şiddet olaylarının eleştirel bir dille yansıtıldığı diğer şiddet olaylarının yorumsuz veya iddia şeklinde verildiği, özellikle fiziksel şiddet olaylarının iddia veya yorumsuz şekilde haber yapılmasının cinsel şiddet veya psikolojik şiddet olaylarına oranla daha sık olduğu bulunmuştur. Özellikle cinsel şiddet haberlerinin yüzeysel olarak geçildiği fark edilmiştir. Bunun nedeni belirtilen suçun yüz kızartıcı suçlar kapsamında ele alınması olabilir. Altun, Güneri ve Baker (2006) tarafından yapılan araştırma da bu sonuçları destekler niteliktedir. Altun, Güneri ve Baker (2006) yaptıkları "Basındaki Yansımalarıyla Okulda Şiddet" başlıklı çalışmada, gazetelerde okullarda meydana gelen taciz ve tecavüz gibi şiddet olaylarının kınayıcı, suçlayıcı bir dille yansıtıldığı diğer

şiddet olaylarının ise yorumsuz veya iddia şeklinde verildiği bulmuştur. Haberlerin verilişinde suçlayıcı dil kullanılması ancak şiddeti uygulayan kişiyi bu davranışa iten nedenlerden bahsedilmemesi, okuyucunun ‘kötü insanların’ bu olaylara karıştığı fikrine kapılmasına ve okuyucunun sadece bu kişilerin nasıl cezalandırılması gerektiği üzerine yoğunlaşmasına neden olabilmektedir.

Yukarıda değinilen araştırma sonuçları, çalışmada elde edilen sonuçlardan okullarda görülen şiddet türleri, bu şiddet türlerinin görülme sıklığı ve olayların failleri ve mağdurlarının kimler olduğuna yönelik bulguları destekler niteliktedir. Buna göre araştırma kapsamında ele alınan şiddet türlerinden en sık karşılaşılan şiddetin fiziksel şiddet olduğu, psikolojik şiddete maruz kalma sıklığının taciz olayları bütün olarak düşünüldüğünde (sözlü, fiziksel, duygusal, cinsel vb.) nispeten daha az olduğu görülmektedir. Araştırmada ortaya çıkan sonuçlara göre de gazete haberlerinde yer alma sıklığına göre (Zaman Gazetesi dışındaki bütün gazetelerde) fiziksel şiddet ve cinsel şiddet daha sık, psikolojik şiddet daha az görülmektedir. Zaman gazetesinin muhafazakar kimliği cinsel şiddet haberlerine daha az yer vermesinin bir nedeni olabilir. Yine konuya ilişkin yapılmış araştırma sonuçlarına paralel sayılabilecek şekilde, bu çalışmada da öğrencilere şiddet uygulayan kişilerin genellikle öğretmen, okul yöneticisi, diğer öğrenciler ve okul dışından kişiler olduğu; öğretmen ve okul yöneticilerine yönelik şiddetin kaynağının öğrenciler, meslektaşlar (öğretmen ve yöneticiler), öğrenci velileri ve yakınları ile okul dışından okulla ilgisi olmayan kişilerin olduğu görülmüştür. Gazete haberlerinde isimlerin genellikle gizli tutulması nedeniyle net olmamakla birlikte öğrenciler arasında fiziksel şiddet uygulayan ve fiziksel şiddete uğrayan grupta çoğunluğu erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerine şiddet uygulayan öğretmenler arasında da erkek öğretmenler başı çekmekte, erkek öğretmenleri erkek müdür yardımcıları, bayan öğretmenler ve bayan okul yöneticileri izlemektedir (Bulut, 2008a). Gazete haberlerinin incelenmesi sonucunda psikolojik ve cinsel şiddete en fazla maruz kalan tarafın ise öğrenciler olduğu; bu tür şiddet olaylarının faillerinin ise genellikle okul içinden kişiler olduğu (öğretmen, yönetici, öğrenci ya da okul personeli) görülmektedir. Psikolojik veya cinsel şiddette faillerin çoğunlukla öğretmen ya da okul yöneticileri olduğu, yine her ne kadar isimler gizli kalsa da erkek öğretmen ve erkek yöneticilerin şiddetin kaynağı olduğu örneklerle daha sık rastlandığı söylenebilir. Özellikle cinsel şiddet olaylarında çok nadir olmakla birlikte, bayanların şiddeti uygulayan taraf olduğuna ilişkin örnekler de bulunmaktadır.

Okulda yaşanan şiddet içerikli olayların nedenlerine bakıldığında şiddet davranışının ortaya çıkmasını sağlayan dürtünün genellikle basit sorunlardan kaynaklandığı veya geçici öfke nöbetlerinden ortaya çıktığı görülmektedir. Kızmaz’ın (2006) da vurgulamış olduğu gibi çok sayıda genç, şiddet davranışını çatışmayı çözmenin en kolay yolu olarak tercih etmektedir. Okullarda şiddeti doğuran önemli etkenlerden genellikle öğrencilerin birbirlerini rahatsız etmeleri ve buna öğretmenlerin tepki göstermeleridir. Öğrenci kaynaklı saldırganlığın nedenleri ve şiddetin çeşidi öğrencilerin yaş ve olgunluk seviyelerine göre değişebilmekte; ilköğretim çağındaki öğrencilerde fiziksel, öğrencilerin ergenlik dönemlerine rastgelen lise çağılarında da cinsel saldırganlık şeklinde görülebilmektedir. Öğrenciden öğrenciye şiddetin bir kısmı okul içerisinde gerçekleşmekte; bir kısım örneklerde ise okulda çeşitli nedenlerle ortaya çıkan çatışmaların okul dışı ortamlarda şiddete dönüştüğü görülmektedir. Öğretmen kaynaklı saldırganlık ise en çok ders sırasında veya dersle ilişkili olarak bizzat öğretmen

tarafından uygulanmakta; öğretmenin öğrenciyi sınıfta dövmemesi veya dövmemesi durumunda, öğrenciyi okul müdür veya müdür yardımcısının odasına göndermesi söz konusu olabilmektedir. Bu nedenle okullarda öğrencilere yönelik fiziksel şiddetin en çok uygulandığı yerlerden biri de okul yöneticilerinin odası olmaktadır (Bulut, 2008; Bulut, 2008a). Şiddet olaylarının daha çok okul ortamı içinde yaşanmasının tespit edilmiş olması, okulların kendi iç dinamikleriyle ve eğitim sisteminin kültürel yapısıyla açıklanabilir (Bulut, 2008).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada basındaki yansımaları ile okullarda yaşanan şiddet olaylarının türü, sıklığı, faileri, mağdurları, sebep ve sonuçları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmada incelenmiş olan gazete haberlerinin ortaya koyduğu sonuçlara göre genellikle okulla ilgisi olan bireyler (öğrenci, öğretmen, yönetici, veli, okul personeli) fail ya da mağdur olarak değişen sıklıklarda şiddet olayları içinde yer almışlardır. Ayrıca okul dışından okulla direk bağlantılı olmayan kişilerin de (öğrenci arkadaş ve yakınları, yabancı kişiler, terör örgütü sempatizanları vb.) şiddet olaylarının faili oldukları görülmektedir. Şiddet olaylarında en fazla mağdur olan tarafın öğrenci ve öğretmenler olduğu; özellikle cinsel şiddet söz konusu olduğunda mağdurların büyük bir kısmının öğrencilerden oluştuğu ortaya çıkmaktadır.

Araştırmada yalnızca gazetelere yansıyan şiddet olaylarının ele alındığı unutulmamalıdır. Okullarda yaşanan şiddet olaylarının tamamının basına yansımış olması söz konusu değildir. Basına yansıyan olayların büyük bir kısmı ciddi yaralanma veya ölümlerle sonuçlanan fiziksel şiddet olayları veya çoğunlukla mağdur olan tarafın basına olayı aksettirmesiyle ortaya çıkmış olan olaylardır. Özellikle cinsel veya psikolojik şiddet olaylarına yönelik haberlerin sayıca az olmasının sebebi, bu tür olayların ortaya çıkmasının hem mağdur hem de fail tarafından yıpratıcı olması olabilir. Ayrıca psikolojik ve cinsel şiddet içerikli olayların genellikle iddia boyutunda olması ve hukuki anlamda kesin bir hükmün ortaya konulmamış olması da olayların gazetelerde daha az yer almasının başka bir nedeni olabilir.

Şiddet olaylarının engellenmesinde kişilerin bilinçli bir şekilde, şiddetin her zaman anlaşmazlıkların çözümünü sağlamayacağını düşünerek hareket etmesinin önemi büyüktür. Bu itibarla özellikle öğretmenler, okul yöneticileri ve öğrenci velileri bu bilinci taşıyarak öğrencilere örnek davranışlar sergilemelidirler. MEB'in de okullarda yaşanan şiddet olaylarının tespitine yönelik çalışmalarının yanında sorunun kaynağını belirleyerek, şiddete neden olan etmenlerin ortadan kaldırılması amacıyla çalışmalar yapması yerinde olabilir. Şiddetin önlenmesine yönelik risk taramaları, bilgilendirme çalışmaları ve ilgili kurum, kuruluş ve derneklerle işbirliği içinde gerçekleştirilecek projelerle de öğrenci, öğretmen ve velilerin bilgilendirilmesi sağlanarak okullarda şiddet içeren olayların önlenmesi sağlanabilir.

KAYNAKLAR

Altun, S. A., Güneri, O. Y.,&Baker, O. E. (2006). Basındaki yansımaları ile okulda şiddet. *Eğitim Araştırmaları Dergisi (EJER)*, 24, 12-21.

- Anderson, C. A.,&Bushman, B. J. (2002). Human aggression. *Annual Review of Psychology*, 53, 27-51.
- Argon, J.,&Anderson, L. (2000). School security by the numbers. *American School and University*, 72(1), C1-C11.
- Ayan, S. (2006). Şiddet ve fanatizm. *Ç. Ü. İktisadi İdari Bilimler Dergisi*, 7 (2), 191-209.
- Benbenishty, R.,&Astor, R. A. (2008). School violence in an international context. *International Journal of Violence and School*, 7, 59-80.
- Bulut, S. (2008). Okullarda görülen öğrenciden öğrenciye yönelik şiddet olaylarının bazı değişkenler açısından arşiv araştırması yöntemiyle incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 23-38.
- Bulut, S. (2008a). Öğretmenlerden öğrenciye yönelik olan fiziksel şiddet: Nicel bir araştırma. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 105-118.
- Çetinkaya Y. E.,& Sümer, H. Z. (2010). Preschool children and violence: exposure and victimization levels. *Elementary Education Online*, 9 (2), 630-642.
- Çınkır, Ş. (2006). Okullarda zorbalık: türleri, etkileri ve önleme stratejileri. *I. Şiddet ve Okul Uluslararası Katılımlı Sempozyumu* (ss.1-12). MEB ve UNICEF İşbirliği, İstanbul.
- Çınkır, Ş.,&Kepenekçi, Y. (2003). Öğrenciler arası zorbalık. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 9(34), 236-253.
- Due, P., Merlo, J., Harel-Fisch Y.,&Damsgaard, M. T. Socioeconomic inequality in exposure to bullying during adolescence: A comparative, cross-sectional, multilevel study in 35 countries. *American Journal of Public Health*, 99 (5), 907.
- EARGED (2008). *Öğrencilerin şiddet algısı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- Espelage, D., Anderman, E. M., Brown, E. V., Jones, A., Lane, K. L., McMahon, S. D., Reddy, L. A.,&Reynolds, C. L. (2013). Understanding and preventing violence directed against teachers: Recommendations for a national reserach, practice and policy agenda. *American Psychologist*, 68 (2), 75-87.
- Genç Hayat Vakfı (2011). *İstanbul liseli profili*. 20.11.2012 tarihinde <http://www.genchayat.org/tr/icerik.aspx?tip=arastirmalar&id=203> adresinden alınmıştır.
- Eğitim Bir Sen (2011). *Okul ortamının güven ve sağlık yönünden değerlendirilmesi*. Ankara Eğitim Bir Sen Yayınları (EBSAM Araştırmaları).
- Ergil, D. (2001). Şiddetin kültürel kökenleri. *Bilim ve Teknik*, 399, 40-41.
- Gorman, K.,&Pauken, P. (2003). The ethics of zero tolerance. *Journal of Educational Administration*, 41 (1), 24-36.
- Gözütok, F. D., Er, K. O.,& Karacaoğlu, Ö. C. (2006). Okulda dayak (1992 ve 2006yılları karşılaştırması). *I. Şiddet ve Okul Uluslararası Katılımlı Sempozyumu* (ss.38-55). MEB ve UNICEF İşbirliği, İstanbul.
- Grene, M. (2005). Reducing violence and aggression in schools. *Trauma Violence Abuse*, 6 (3), 236-253.
- Gümüş, A. (2006). Şiddet türleri. *Toplumsal Bir Sorun Olarak Şiddet Sempozyumu* (ss. 13-38). Ankara: Eğitim Sen Yayınları.

- Güneysu, S., Eyidoğan F., Küçükturan, G., Tanju, E. H., Demirbaş, H.,&Kogar, H. (2010). *İlköğretim veli rehberi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü.
- Işık, H. (2004). Okul güvenliği: Kavramsal bir çözümleme. *Milli Eğitim Dergisi*, 164, 154-161.
- Kızmaz, Z. (2006). Okullardaki şiddet davranışının kaynakları üzerine kuramsal bir yaklaşım. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30 (1), 47-70.
- Leary, M. R., Kowalski, R. M., Smith, L.,&Philips, S. (2003). Teasing, rejection, and violence: Case studies of the school shootings. *Agressive Behavior*, 29, 202-214.
- MEB (2012). *MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı'nın okullarda şiddet olaylarına ilişkin soru önermesine yönelik cevabı*. 17.10.2012 tarihinde www2.tbmm.gov.tr/d24/7/7-3011sgc.pdf adresinden alınmıştır.
- MEB (2009). *MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı'nın okullarda şiddet olaylarına ilişkin soru önermesine yönelik cevabı*. 17.10.2012 tarihinde www2.tbmm.gov.tr/d23/7/7-8273c.pdf adresinden alınmıştır.
- MEB (2006). *Okullarda şiddetin önlenmesi genelgesi*. Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Ankara: MEB.
- Michaud, Y. (1994). *Şiddet*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Okul Şiddetini Önleme Merkezi (Center for the Prevention of School Violence) (2012). *Just what is school violence*. 17.10.2012 tarihinde www.ncdjjdp.org/cpsv/pdf_files/newsbrief5_02.pdf adresinden alınmıştır.
- Öğülmüş, S. (2006). Okullarda şiddet ve alınabilecek önlemler. *Eğitime Bakış*, 7, 16-24.
- Öğülmüş, S. (1996). Liselerde şiddet olaylarının psikolojik temelleri. 6. *Milli Eğitim Sempozyumu: Ortaöğretimde Yeniden Yapılanma*, Türk Yurdu Yayınları, No:35.
- Sprague, J., Walker, H., Golly, A., White, K., Myers, D.,&Shannon, T. (2001). Translating research into effective practice: The effects of a universal staff and student intervention on indicators of discipline and school safety. *Education and Treatment of Children*, 24(4), 495-511.
- Steinmetz S. K. (1986). *The violent family violence in the home: interdisciplinary perspectives* (Ed. Lystad., M.), New York: Brunner Mazel.
- TBMM (2010). *Kayıp çocuklar başta olmak üzere çocukların mağdur olduğu sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla kurulan meclis araştırması komisyonu raporu*. 17.10.2012 tarihinde www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss589.pdf adresinden alınmıştır.
- TBMM (2007). *Çocuklarda ve gençlerde artan şiddet eğilimi ile okullarda meydana gelen olayların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla kurulan meclis araştırma komisyonu raporu*. Ankara: MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Verimli, A. (2006). *Okullarda şiddet raporu*. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Bölümü.
- Volokh, A.,&Snell, L. (1998). *Strategies to keep schools safe, policy study*, 234. Los Angeles: Reason Foundation.